

DİSİPLİN CEZASI OLARAK MEMURUN BRÜT AYLIĞINDAN KESİNTİ YAPILMASI

Uğur SÖKMEN^(*)

ÖZET

Yönetim, yönetilenler hakkında yaptırım uygulama yetkisine sahiptir. Bu yetki, yasalarla belirlenen koşullarda kullanılır. Suç ve cezalar, Anayasa'ya uygun olarak yasayla konulabilir. Suçun tespiti ve ortaya çıkartılması için soruşturma yapılır. Kamu hizmetini yürüten memurların görev anlayışları, yetkileri ve sorumluluklarının sınırı kamu yararı ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırma dışına çıkan memurlara uygulanan yaptırım disiplin cezalarıdır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinin (C) fıkrasına göre, aylıktan kesme cezasının uygulanmasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında aylık kavramına giren bütün unsurların dikkate alınması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Disiplin cezası, Aylık, Aylığın Unsurları, Aylıktan kesme cezası

1- GİRİŞ

Kamu hizmeti toplum düzeni içinde ayrı bir düzenlemeye ihtiyaç gösteren özel bir alandır. Kendine özgü kurumları ve kuralları vardır. Genel toplum düzenini sağlayan ceza kuralları kamu hizmeti düzenini korumaya yetmez. Kamu hizmetinin aksamadan işlemesini sağlayacak ayrı kurallar gereklidir. Disiplin hukuku bu kuralları koyar, hizmet suçlarını ve cezalarını belirler.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller ile bunlara uygulanacak cezalar 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda tek tek gösterilmiştir. Böylece disiplin suçları ve disiplin cezalarının hukuki dayanağı kanun olmakta, suçlar ve cezalar önceden belirtilmiş olmaktadır. Kanunda sayılan disiplin cezaları durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre yönetim tarafından verilmektedir.

^(*) Daire Başkanı, Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü

Bu çalışmamızda, disiplin cezası olarak memurun brüt aylığından kesinti yapılması yani aylıktan kesme cezasının uygulanmasında aylığın hangi unsurlarının dikkate alınacağı; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 4505 sayılı Temsil Tazminatı Verilmesi Hakkında Kanun, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre açıklamalar yapılmaya çalışılacak, mevcut yasal düzenleme incelenip değerlendirilecektir.

2- KAVRAMLAR

2.1- Memur

Devlet hizmetinde aylıkla çalışan resmi görevi olan kimse memurdur.¹ Devlet memuru ise, genel idare esaslarına göre asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler Devlet memuru sayılmıştır (657 sayılı Kanun Md.4/A).

2.2- Aylık

Memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibariyle ödenen paradır (657 sayılı Kanun Md.147/1-A).

2.3- Disiplin Suçu

Disiplin suçu, bir kamu hizmeti düzenini bozan eylemler demetidir.²

2.4- Disiplin Cezaları

Disiplin cezaları, kamu işlerinin özelliği ve yararı bakımından memurun kamu işini daha iyi görmesi, görevine ve işine bağlı olması amacıyla ve kamu görevlilerinin üst, ast zinciri içinde denetimini yürütmek ve böylece kamu işinin en iyi biçimde yürütülmesi için alınmış tedbirlerdir.³

3- DİSİPLİN SUÇ ve CEZALARI

Genel Kanun olması sebebiyle disiplin suç ve cezaları ayrıntılı olarak 657 sayılı Kanunun yedinci bölümünde düzenlenmiştir.

Bir kurumda çalışan memurların, yönetim düzenini bozucu fiil ve hallerine (davranışlarına) karşı uygulanan yaptırımlar, disiplin cezalarıdır.⁴

Disiplin cezaları, DMK'ya göre, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamayı amaçlamaktadır.⁵

657 Sayılı Kanun, disiplin cezasını şöyle tanımlamıştır. Disiplin cezası, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125 inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir (Md.124/2).

¹ Sökmen, Uğur (2009), "Kamu İdaresinde Soruşturma Kovuşturma", Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No: 2009/400, Ankara, sf. 29

² Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 154

³ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 154

⁴ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 154

⁵ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 154

Disiplin cezası memurun görevli bulunduğu kurumun çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunanlara ve gelecek için uyarıcı etkilerde bulunmak amaç ve nedenleriyle verilmektedir. Bununla yasaklanmış bir davranışın cezalandırılması suretiyle, aynı tür davranışların, yeniden yapılmasına engel olmak amaçlanmaktadır. Böylelikle, memura kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin yasakladığı veya uyulmasının istediği hususlardan hangisine aykırı davranışlarda bulunduğunu cezalandırma yoluyla hatırlatılmasıdır.

Devlet memurlarının, kamu hizmetleri bakımından ne gibi yasaklar, sorumluluklar ve ödevler altında bulundukları 657 sayılı Kanunun başka maddelerinde düzenlenmiştir.⁶

Genel olarak disiplin suçu sayılan eylemleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür.

Bunlar;

- Devlet memurlarının kanun, tüzük, yönetmelik hükümlerine göre yapmak zorunda olduğu görevleri yapmamaları hali,
- Devlet memurlarının uymak zorunda olduğu kurallara uyulmaması hali.
- Devlet memurunca yapılması yasaklanan eylemlerin yapılması halidir.

Anılan Kanunun 125 inci maddesinde hangi eylemler için hangi cezaların uygulanacağı sayılmış ve hafiften başlamak üzere daha ağır olanına doğru şöyle sıralanmıştır.

Buna göre;

- a) Uyarma,
- b) Kınama,
- c) Aylıktan kesme,
- d) Kademe ilerlemesinin durdurulması,
- e) Devlet memurluğundan çıkarma,

olmak üzere 5 çeşit disiplin cezası öngörülmüştür.⁷

Disiplin cezaları niteliklerine göre; önleyici, cezai nitelikli ve yasaklayıcı olmak üzere üçe ayrılmaktadır.⁸

Uyarma ve kınama cezaları önleyici disiplin cezalarıdır.⁹

Aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezaları cezai nitelikte yani somut sonuçlu disiplin cezalarıdır. Her iki cezanın da maddi yönü bulunmakta ve aylığa etki etmektedir. Aylıktan kesme cezasında; memurun, brüt aylığından 1/30 -1/8 arasında kesinti yapılmaktadır. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında; memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesi 1-3 yıl durdurulmaktadır. Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademesinde bulunan memurların ise, brüt aylığından 1/4-1/2 arasında kesinti yapılmakta ve tekerrüründe görevlerine son verilmektedir.¹⁰

Devlet memurluğundan çıkarma yasaklayıcı disiplin cezasıdır. Memuriyet statüsüne etkisi bulunmaktadır. Devlet memurluğundan çıkarma cezasında, bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarılmaktadır.¹¹

⁶ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 159

⁷ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 161

⁸ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 160

⁹ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 160

¹⁰ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 160

¹¹ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 160

Ayrıca, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarının bazı görevlere atanamamaya etkisi bulunmaktadır. Üst yönetim görevlerine atanacakların bu göreve atanırken cezai nitelikli disiplin cezası almamış olması ve bu görevi yürütürken ise cezai nitelikli disiplin cezası almaması gerekmektedir. Aylıktan kesme cezası ile tecziye edilenler 5 yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile tecziye edilenler 10 yıl boyunca daire başkanı kadrolarına, daire başkanı kadrosunun dengi ve daha üstü kadrolara, bölge ve il teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlık ve üyeliklerine, vali ve büyükelçi kadrolarına atanamazlar (Md.132/4).

4- AYLIKTAN KESME CEZASI

657 sayılı Kanununun 2670 sayılı Kanunun 31 inci maddesi ile değişik 125 inci maddesinin (C) fıkrasında, aylıktan kesme cezası, memurun brüt aylığından 1/30 -1/8 oranında kesinti yapılması olarak tanımlanmıştır.

Aylıktan kesme, memurun brüt aylığının otuzda biri ile sekizde biri arasında kesinti yapılmasıdır. Aylıktan kesme cezası hem manevi yönü hem de maddi yönü olan bir ceza türüdür. Cezanın bastırıcı özelliği maddi yönüdür. Bu ceza ile cezalandırılanlar, aldığı ceza ile aylıklarında maddi kayıplara uğramaktadır.

Aylıktan kesme cezası da uyarma ve kınama cezaları gibi disiplin amirleri tarafından re'sen verilebilmektedir.

Disiplin amiri; Devlet memurunun uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve memurluktan çıkarma cezasından biriyle cezalandırılması gereken disipline aykırı davranışını öğrendiği tarihten itibaren kanunen belli süreler içinde disiplin soruşturmasını başlatarak; gerekli cezayı uygulayarak disiplin cezası verme yetkisinin zamanaşımına uğramasını önlemek zorundadır (Disiplin Amirleri Yönt. Md.19).

Disiplin amirlerinin sorumluluklarının başında, disiplin soruşturmasını başlatmak ve yürütmek gelir. Disiplin hukukunda savunma, isnada ilişkin açıklama niteliğinde olduğundan, böyle bir açıklama, ancak memur hakkındaki isnat belli olduktan sonra yapılabilir. Bu da soruşturmanın açılması ve yapılmasını gerektirir.¹²

Disiplin suçlarının tespiti ve ortaya çıkartılması için soruşturma yapılır.¹³

Danıştay'ın: "...fiilin işlendiğinin öğrenilmesi halinde ilgili memur hakkında soruşturma açılması ve disiplin amirince bağımsız bir soruşturmacı atanarak ayrıntılı bir soruşturma yapılmasının sağlanması, bağımsız bir soruşturmacı atanmadan ve usulüne uygun bir soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemez..." şeklindeki istikrar kazanan kararları disiplin soruşturması yapılmadan disiplin cezası verilmesinin hukuka aykırı olacağı yönündedir.¹⁴

Buna göre, disiplin cezası vermeye yetkili mercilerce disiplin suçu sayılacak eylemlerin işlendiğinin öğrenilmesi halinde, bu kişiler hakkında soruşturma emri verilerek, soruşturmacı görevlendirilmesiyle başlatılacak soruşturmada; varsa iddia sahipleri ile olayın açıklığa kavuşması için gerekli tanık ve soruşturmanın ifadeleri alınarak yapılacak araştırma ve inceleme ile soruşturma sonucunda olayın

¹² Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 169

¹³ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 169

¹⁴ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 170

değerlendirilmesi; adli, idari ve disiplin yönünden soruşturulan hakkında soruşturmacı kanaat teklifi- nin de yer aldığı soruşturma raporunun hazırlanması, olayın şüpheye yer vermeyecek şekilde somut delillerle ortaya konulması, isnat edilen suç konusu eylem, işlem, tutum ve davranışların tek tek bildirilerek savunmasının alınması ve bunlardan sonra yetkili amir ve kurullarca yukarıda sıralanan bilgi ve belgelerin bulunduğu soruşturma dosyasının incelenerek karar verilmesi gerekmektedir.¹⁵

Disiplin cezası olarak aylıktan kesme cezası uygulanacak fiil ve hallerin:

a) Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak,

b) Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek,

c) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,

d) Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,

e) Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,

f) Görev yeri sınırları içerisinde her hangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,

g) (Mülga: 13/2/2011-6111/111 md.)

h) (Mülga: 13/2/2011-6111/111 md.)

i) Hizmet içinde Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak

olduğu belirlenmiştir (Md.125/C)

Olayın oluş biçimine göre, yukarıda belirtilen fiil ve halleri işleyenlere aylıktan kesme cezası verilebilecektir. Ayrıca, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademesinde bulunan memurların ise, brüt aylığından 1/4–1/2 arasında kesinti yapılmaktadır (Md.125/5).

5- AYLIĞIN UNSURLARI

Aylıktan kesme cezasının uygulanmasında aylığın hangi unsurları dikkate alınarak aylıktan ceza kesintisi yapılacaktır sorusunun cevabını verebilmek için aylık kavramına giren unsurlara tek tek değinmek gerekmektedir.

657 sayılı Kanunun 147'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (A) bendinde, **aylığın**; bu Kanuna tabi kurumlarda görevlendirilen memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibariyle ödenen parayı ifade ettiği, 155 inci maddesinde, bu kanunun 36 ncı maddesinde yer alan sınıflara ait gösterge tablosundaki rakamların, genel bütçe kanununda o yıl için tespit edilen katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak miktar, sınıfların derece ve kademelerindeki memurların **aylık tutar**larını göstereceği, 43 üncü maddesinde ise, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylık ve ek göstergelerine yer verilerek (A) bendinde, **aylık göstergesinin**; bütün sınıflar itibariyle her derece ve kademenin **aylıklarının hesaplanmasına** esas teşkil edecek Aylık Gösterge Tablosunun I Numaralı Cetvelde gösterildiği ve (B) bendinde de, bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıklarının, hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu kanuna ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen **ek gösterge** rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanacağı belirtilmiştir.

¹⁵ Sökmen, Uğur (2009), age, sf. 171

Buna göre; aylığın hesaplanmasında, 657 sayılı Kanunun aylık gösterge tablolarında yer alan gösterge rakamları ile ek gösterge cetvellerinde hizmet sınıfı, kadro unvanı ve derecesine göre belirtilen gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarın anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca, ilgili Kanun hükümlerine göre aylıklara ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilen diğer mali unsurların da aylağa dahil edilmesi gerekmektedir.

Mezkur Kanunun 152'nci maddesinin I inci ve II'nci bölümünde **zam ve tazminatların** ödeneceği belirlenmiş, III-Ortak Hükümler bölümünün 562 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5'inci maddesi ile değişik üçüncü alt bendinde de, bu zam ve tazminatlara hak kazanmada ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı öngörülmüştür.

Söz konusu Kanunun Ek 26'nci maddesinin (a) fıkrasında, bu Kanuna ekli IV sayılı cetvelde unvanları yazılı görevlerde bulunanlara hizarlarında gösterilen gösterge rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan miktarda **makam tazminatı** ödeneceği, makam tazminatı ödemelerinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilmiştir.

4505 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin (a) fıkrasında, makam tazminatı öngörülen kadrolarda bulunanlardan Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek olanlara 30.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere **temsil tazminatı** ödeneceği, (b) fıkrasında da, bu tazminata hak kazanma ve ödemelerde makam tazminatına ilişkin hükümler uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1'inci maddesinin (A) fıkrasında, 1000 gösterge rakamı üzerinden memuriyet **taban aylığına** ve her bir hizmet yılı için 15 (20) gösterge rakamı karşılığı **kıdem aylığına**, bu aylıklara hak kazanılmasında ve ödenmesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer personel kanunlarının aylıklarla ilgili hükümleri uygulanacağı, (C) fıkrasında temsil tazminatı almayan personele 15.000 gösterge rakamını geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca tespit edilecek gösterge rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda **görev tazminatı** ödeneceği, bu tazminata hak kazanmada ve ödemelerde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı, aynı Kararnamenin 2'nci maddesinde de, (A) düzeyinde başarılı olanlara 1500, (B) düzeyinde başarılı olanlara 600, (C) düzeyinde başarılı olanlara 300 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarı geçmemek üzere Maliye Bakanlığının teklifi ve Başbakan onayı ile belirlenecek miktarlarda aylık **yabancı dil tazminatı** ödeneceği, yabancı dil tazminatına hak kazanmada ve ödemelerde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 1'inci maddesiyle eklenen Ek 9'uncu madde, bu madde kapsamındaki kamu personeline ek ödeme yapılması maddesidir.¹⁶

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3'üncü maddesine göre yapılan genel ek ödeme ile mevzuatı uyarınca yapılmakta olan tüm kurumsal ek ödemeler, ikramiye ödemeleri ve fazla çalışma ücreti gibi çeşitli adlar altında yapılan ilave ödemeler kaldırılmış ve yerine tek bir ek ödeme getirilmiştir.

¹⁶ Sökmen, Uğur. (2012), "Kamu Görevlilerinin Bazı Mali Haklarına İlişkin Düzenlemenin Vekalet Görevine Etkisi", Yaklaşım Dergisi, E-Yaklaşım, Ocak 2012, Sayı: 229, Ankara. sf. 357

Kamu idarelerinde aynı hizmet sınıfında aynı veya benzer kadrolarda bulunan personel arasındaki ek ödemelerden kaynaklanan kurumlar arası ücret dengesizliğinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

Bu maddeye göre, aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre almakta olan personele, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı Cetvele dahil pozisyonlarda istihdam edilen sözleşmeli personele, subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, sözleşmeli subay ve astsubay adayları ile uzman jandarma ve uzman erbaşlara, mali haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler dahil almakta oldukları toplam ödeme tutarı dikkate alınmak suretiyle aynı veya benzer kadro ve görevlerde bulunan personel arasındaki ücret dengesini sağlamak amacıyla, en yüksek Devlet memuru aylığına (ek gösterge dahil), ekli (I) sayılı Cetvelde yer alan kadro ve görev unvanlarına karşılık gelen oranların uygulanması suretiyle hesaplanan tutarda ek ödeme yapılır.

Ek ödemeye hak kazanılmasında ve bu ödemenin yapılmasında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır. Bu maddeye göre yapılacak ek ödeme damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz ve ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye, ücret ve her ne ad altında olursa olsun yapılan benzeri ödemelerin hesabında dikkate alınmaz.

Yukarıdaki Kanun ve kanun hükmünde kararname hükümlerine göre aylık kavramından; aylık gösterge, ek gösterge ile ilgili Kanunları uyarınca aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilen diğer mali unsurların anlaşılması gerektiği sonucuna ulaşabiliriz.

Yani, aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında aylık kavramına giren bütün unsurların dikkate alınması gerekir. Buna göre, aylık kavramına giren unsurlar; aylık gösterge ve ek gösterge ile Kanunları uyarınca aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilen taban aylığı, kıdem aylığı, zam ve tazminatlar, varsa makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı ve yabancı dil tazminatı ile ek ödeme olmaktadır.

6- ÜCRET ve TAZMİNAT

Kamu görevlilerinin bazı mali haklarına ilişkin düzenleme yapılması 6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 11.10.2011 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kamu idarelerinde aynı hizmet sınıfında aynı veya benzer kadrolarda bulunan personel arasındaki ek ödemelerden kaynaklanan kurumlar arası ücret dengesizliğinin ortadan kaldırılması ile yönetici ve kariyer meslek personeli için eşit işe eşit ücret sistemini hayata geçirmek için yeni bir ücret sistemi uygulamaya konulması amacıyla, 2 Kasım 2011 tarihli ve 28103 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesiyle 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek maddeler eklenmiştir. Bu ek maddelerden biri de ücret ve tazminat verilmesine ilişkin hükümlere ait maddesidir.¹⁷

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 1'inci maddesiyle eklenen Ek 10 uncu madde Ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde yer alan kadrolarda bulunanlara ücret ve tazminat verilmesi maddesidir.

¹⁷ Sökmen, Uğur. (2012), "Kamu Görevlilerinin Bazı Mali Haklarına İlişkin Düzenlemenin Vekalet Görevine Etkisi", Yaklaşım Dergisi, E-Yaklaşım, Ocak 2012, Sayı: 229, Ankara. sf. 357

Kamu idarelerinde yönetici ve kariyer meslek personeli için eşit işe eşit ücret sistemini hayata geçirmek için yeni bir ücret sistemi uygulamaya konulması amaçlanmış ve yöneticiler ve kariyer meslek personeli için iki unsurdan oluşan tek bir ücret sistemi getirilmiştir.

Bu maddeye göre, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği, Başbakanlık ve bakanlıklar ile bunların bağlı ve ilgili kuruluşları (Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ile 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 2'nci maddesi kapsamında bulunanlar hariç), sosyal güvenlik kurumları, Yükseköğretim Kurulu, Üniversitelerarası Kurul ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının;

a) Merkez teşkilatlarında Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfına ait kadrolarda yer alanlar hariç olmak üzere bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı Cetvelde yer alan unvanlı kadrolarda bulunanlardan,

b) Taşra teşkilatlarına ait kadrolarda bulunup, kadro unvanları ekli (II) sayılı Cetvelde yer alanlardan,

c) Merkez teşkilatlarında; Dışişleri Meslek Memuru ve Konsolosluk ve İhtisas Memurları, özel yarışma sınavı sonucunda mesleğe yardımcı veya stajyer olarak alınıp belirli süreli yetiştirme döneminden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda müfettiş, uzman, denetçi, kontrolör, aktüer ve stenograf unvanlı kadrolara (mevzuatı uyarınca söz konusu kadrolara atananlar dahil) atananlar ve bunların yardımcı ve stajyerleri ile iç denetçilerden ekli (III) sayılı Cetvelde yer alan unvanlı kadrolarda yer alanlardan

aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre almakta olanlara anılan Cetvellerde kadro unvanlarına karşılık gelen gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarlarda ücret ve tazminat verilir. Bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır. Ekli (II) ve (III) sayılı Cetvellerde atandıkları kadro dereceleri esas alınarak belirlenen ücret ve tazminatlar, 657 sayılı Kanunun 45 inci maddesine göre atananlar ile haklarında aynı Kanunun 67'nci maddesi uygulananlar için kazanılmış hak aylık dereceleri dikkate alınarak ödenir. Tazminat damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 10'uncu maddesi kapsamına giren personele; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1'inci maddesinin (D) bendi, 2'nci, 28'inci ve ek 13'üncü maddeleri hariç olmak üzere diğer maddelerinde öngörülen her türlü ödemeler ile ek 9'uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen mevzuat hükümlerine göre yapılan ödemeler, 657 sayılı Kanunda ödenmesi öngörülen aylık, ek gösterge, zam ve tazminatlar ve makam tazminatı ile avukatlık vekalet ücreti ve temsil tazminatı ödenmez.

Ücret ve tazminatları ek 10'uncu maddeye göre ödenenlere aylık, ek gösterge, zam ve tazminatlar ve makam tazminatı ile avukatlık vekalet ücreti ve temsil tazminatı ile ek ödeme yapılmaz.

Aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında aylık kavramına giren unsurların dikkate alınması gerektiğinden, ekli II ve III sayılı cetvellerde belirlenenlere aylık olarak ücret ve tazminat ödemesi yapılması ve bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilmesi dolayısıyla ücret ve tazminat ödemesi yapılanlar için aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında ücret ve tazminat ödemesi dikkate alınması gerekmektedir.

7- AYLIĞIN KESİLMESİ

657 sayılı Kanunun 125'inci maddesinin (C) fıkrasında açıkça " memurun brüt aylığından" ibaresi yer aldığı için, aylıktan kesme cezası nedeniyle aylıktan yapılacak kesinti memurun brüt aylığından yapılmalıdır. Dolayısıyla memurun net aylığı üzerinden hesaplama yapmak kanuna aykırı düşecektir.

Aylıktan kesme cezasının alt sınırı otuzda bir, üst sınırı ise sekizde birdir. Otuzda birden az ve sekizde birden daha fazla aylıktan kesme cezasının verilmesi de keza kanuna aykırı olacaktır.

Kanunda tayin edilen otuzda bir oranı cezanın alt sınırı olup aynı zamanda asli cezadır. Aylıktan kesme cezasının verilmesi gereken durumlarda ilk tayin edilecek ceza otuzda bir oranı olmalıdır. Olayın oluş biçimine göre, yani memurun işlediği fiil ve halin özelliğine göre, ceza oranı sekizde bire kadar artırılabilir.

Aylıktan kesme cezası, cezanın verildiği tarihi takip eden aybaşındaki aylıktan kesinti yapılmak suretiyle uygulanacağından memurun aybaşındaki aylığı esas alınacaktır.

657 sayılı Kanunun 125'inci maddesinin (C) fıkrasına göre aylıktan kesme cezası ile tecziye edilen memurun brüt aylığının otuzda biri ile sekizde biri arasında yapılacak olan kesintinin hesabında;

1. Aylık tutar
2. Ek gösterge
3. Taban aylığı
4. Kıdem aylığı
5. Zam ve Tazminatları
6. Makam Tazminatı
7. Temsil Tazminatı
8. Görev Tazminatı
9. Yabancı dil tazminatı
10. Ek Ödeme

Unsurlarının dikkate alınması gerekmektedir.

Ücret ve tazminat ödemesi yapılanların aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıkları nasıl kesilecektir?

Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye Ekli II ve III sayılı cetvellerde belirlenenlere ücret ve tazminat verilir. Bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.

Ücret ve tazminatları 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10'uncu maddesine göre ödenenlere aylık, ek gösterge, zam ve tazminatlar ve makam tazminatı ile avukatlık vekalet ücreti ve temsil tazminatı ile ek ödeme yapılmaz. Ekli II ve III sayılı cetvellerde belirlenenlere aylık olarak ücret ve tazminat ödemesi yapılması ve bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilmesi dolayısıyla ücret ve tazminat ödemesi yapılanlar için aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında ücret ve tazminat ödemesi dikkate alınması gerekmektedir.

8- SONUÇ

Bu çalışmamızda, aylıktan kesme cezasının uygulanmasında aylığın hangi unsurlarının dikkate

alınacağı hususunda açıklamalar yapılmaya çalışılmış, mevcut yasal düzenleme incelenip değerlendirilmiştir.

Aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında aylık kavramına giren bütün unsurların dikkate alınması gerekir. Buna göre, aylık kavramına giren unsurlar; aylık gösterge ve ek gösterge ile Kanunları uyarınca aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilen taban aylığı, kıdem aylığı, zam ve tazminatlar, varsa makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı ve yabancı dil tazminatı ile ek ödeme olmaktadır.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye Ekli II ve III sayılı cetvellerde belirlenenlere ücret ve tazminat verilir. Bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.

Ücret ve tazminatları 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10'uncu maddesine göre ödenenlere; aylık, ek gösterge, zam ve tazminatlar ve makam tazminatı ile avukatlık vekalet ücreti ve temsil tazminatı ile ek ödeme yapılmaz. Aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında aylık kavramına giren unsurların dikkate alınması gerektiğinden, ekli II ve III sayılı cetvellerde belirlenenlere aylık olarak ücret ve tazminat ödemesi yapılması ve bu ödemelere hak kazanılmasında ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanacağı belirtilmesi dolayısıyla ücret ve tazminat ödemesi yapılanlar için aylıktan kesme cezası uygulamasında aylıktan yapılacak kesintinin hesabında ücret ve tazminat ödemesi dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Danıştay internet sitesi, <http://www.danistay.gov.tr>
- e.mevzuat / mevzuat bilgi sistemi, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
- Maliye Bakanlığı internet sitesi, <http://www.maliye.gov.tr>, <http://www.bumko.gov.tr>, <http://www.pergen.gov.tr>
- Sökmen, Uğur. (2009), "Kamu İdaresinde Soruşturma Kovuşturma", Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No: 2009/400, Ankara,
- Sökmen, Uğur. (2012), "Kamu Görevlilerinin Bazı Mali Haklarına İlişkin Düzenlemenin Vekalet Görevine Etkisi", Yaklaşım Dergisi, E-Yaklaşım, Ocak 2012, Sayı: 229, Ankara.